

Fond 179

PETERSEN, WILHELM

Inventariniimistu

1875-[u. 1931]

SISSEJUHATUS

Petersen, Wilhelm Konstantin (12. juuni 1854, Lihula – 3. veebr. 1933, Tallinn), baltisaksa entomoloog-liblikateadlane ja pedagoog

Wilhelm Petersen sündis Lihulas maalri pojana. Ta lõpetas Pärnu gümnaasiumi, õppis 1874-81 zooloogiat Tartu Ülikoolis ja omandas 1884 kandidaadi- ning 1887 magistrikraadi. A-st 1884 oli ta Tallinna Peetri reaalkooli ülemõpetaja ja 1890-1915 selle direktor, järgnevalt 1915-17 Toomkooli direktor. 1920-25 jätkas ta pedagoogilist tööd Tallinnas õpetajana.

Teadlasena uuris ta liblikaliste morfoloogiat, süstemaatikat ja levikut, milleks kogus materjali kodumaal ja paljudel uurimisreisidel väljaspool (Lõuna-Ameerika, Lapimaa, Turkestan, Pärsia, Taga-Kaukaasia, Armeenia, Uural). W. Petersen on avaldanud 54 uurimust. Eriti viljakaks kujunes tema tegevus aastatel 1924-31, mil ta asetus Eesti Vabariigi Valitsuse toetusel akadeemiku seisundisse ja võis täielikult pühenduda teadustööle. W. Petersen oli paljude kodu- ja välismaa teaduslike seltside au-, juhatuse ja lihtliige, a-st 1929 Königsbergi Ülikooli audoktor. EV Haridusministeerium omandas tema väärtusliku liblikatekogu ja andis üle Tartu Ülikoolile.

Wilhelm Peterseni arhiivimaterjalid toodi Tartusse 2005. a. Uppsala Ülikooli Raamatukogu annetusena selle raamatukogu käsikirjade osakonna töötaja Jüri Lepsi vahendusel. Nende Rootsi sattumise kohta andmed puuduvad. Wilhelm Petersen elas, töötas ja suri Tallinnas. Säilinud arhiivipärand sisaldab peamiselt tema artiklite ja ettekannete käsikirju, töid ettevalmistavaid märkmeid ja jooniseid ning vähesel arvul W. Petersenile saadetud kirju ja Rahvusvahelise Entomoloogide Ühingu seotud pabereid (liikmete ja vahetuskogude nimestikke jm). Kaks töövihikut pärinevad 1875. aastast, s.o õpinguteajast Tartu Ülikoolis.

Kasutatud kirjandus:

Eesti biograafilise leksikoni täiendusköide. Tartu; Tallinn, 1940, lk. 240-241.

Eesti entsüklopeedia. 7. Tallinn, 1994, lk. 276.

SISUKORD

I	Teadustöö	
	1. Artiklite ja ettekannete käsikirjad	1
	2. Töömaterjalid	3
II	Kirjad W. Petersenile	4

I Teadustöö***1. Artiklite ja ettekannete käsikirjad***

- 1 Petersen, Wilhelm
Der vorhistorische Mensch. Käsikirjas.
[U. 1884-1889]. Reval.
29 lk.
Saksa k.
- 2 Petersen, Wilhelm
Die Artfrage. Käsikirjas.
[U. 1890-1917]
11 l.
Saksa k.
- 3 Petersen, Wilhelm
Ueber beginnende Art-Divergenz (Hadena adusta Esp.-Lepidoptera).
Käsikirja variandid ja töömärkmed.
25. dets. 1904-aprill 1905
74 l., joon.
Saksa k.
L. 65: N. Kuznetsovi kiri W. Petersenile. 5. jaan. 1905. Vene k.
- 4 Petersen, Wilhelm
Ein Beitrag zum Problem der Artbildung. Käsikirjas.
[Peale 1904]
4 l.
Saksa k.
- 5 Petersen, Wilhelm
Ueber eine neue Methode zur Veredelung landwirtschaftlicher
Kulturgewächse. Ettekanne. Käsikirjas.
13. dets. 1906
18 l.
Saksa k.
L. 1: Estl[ändischer] Landwirtsch[aftlicher] Verein.
- 6 Petersen, Wilhelm
Ueber den Schlaf. Ettekanne. Käsikirjas.
8. nov. 1907
23 l.
Saksa k.
L. 1: Estl[ändische] Litterarische Gesellschaft.

Säiliku nr.	Kirje
7	Petersen, Wilhelm Die Gattung Crambus-F (Lepidopt.), ein Beitrag zur Orthogenese. Käsikirjas. [U. 1914-1917] 9 l. Saksa k.
8	Petersen, Wilhelm Ueber die Herkunft der Fauna Nord- und Mitteleuropas. Vortrag auf dem III. Internationalen Entomologen-Kongreß 19.-26. Juli 1925, Zürich. Käsikirjas. 1925 4 l. Saksa k.
9	Petersen, Wilhelm Über die Sphragis und das Spermatophragma der Tagfaltergattung <i>Parnassius</i>. (Lep.) Artikli trükitud ja käsikirjal. eks. 1927 23 l., joon. Saksa k. L. 13-16: W. Peterseni visiitkaardid, pöördel: joonised.
10	Petersen, Wilhelm Ueber die Artberechtigung von Pieris-manni Mayer. Vortrag gehalten in Helsingfors auf dem III. Nordischen Entomologischen Kongress am 6. August 1930. Käsikirjas. 6. aug. 1930 4 l. Saksa k.
11	Petersen, Wilhelm Nahrung u. Genotypus. Käsikirjas. 1930 II, 14 l. Saksa k. Tint ja pliiats. L. I-II: W. Peterseni kaaskiri. 29. juuli 1930. Nõmme. Pöördumine: <i>Sehr geehrter Herr Professor</i>. Eks. def., pd. l. 11.
12	Petersen, Wilhelm Die Arten der Gattung Schwammerdamia Hb. (Lep.) Mit Bemerkungen zur Mutationslehre. Käsikirjas. [U. 1931] 30 l. Saksa k.

Säiliku nr.	Kirje
13	Petersen, Wilhelm Duftstoffe oder Strahlungserscheinungen im Geschlechtsleben der Schmetterlinge? Käsikirjas. I.a. 3 l. Saksa k.
2. Töömaterjalid	
14	Petersen, Wilhelm Lepidopteroloogiaalased väljakirjutused ja joonistused, tehtud Tartu ülikooli üliõpilasena. Käsikirjas. 1875 1 mapp Saksa k.
15	Internationaler Entomologischer Verein Statut des Vereins, Mitgliederverzeichnis, Doublettenlisten von Schmetterlingen. Trükised, käsikirjalise eksemplari reprografeeritud väljaanne. 1904-1908 42 l. Saksa k.
16	Liblikate vahetus- ja müüginimestikud, koostanud W. Petersen jt. Käsikirjas, trükitud. 1905-1910 ja i.a. 1 mapp Saksa k.
17	Petersen, Wilhelm Liblikate morfoloogiline struktuur. Joonistused. Alates 1904 1 mapp
18	Petersen, Wilhelm Lepidopteroloogiaalased töömärkmed. Käsikirjas. I.a. 1 mapp Saksa k.
19	Petersen, Ernst (1887-1920), TÜ füüs.-mat. teadusk. üliõpil. 1905 (Alb. Acad. nr. 19991) Eesti-, Liivi-, Kuramaa, Soome ja Peterburi regioonide liblikate kataloog; mikroskoobijoonistused. I.a. ja 1903 21 l.

Säiliku nr.	Kirje
20	Petersen, Wilhelm Geneetikaalased märkmed. Käsikirjas. [1920. a-d] 1 mapp Saksa k.

III Kirjad W. Petersenile

21	Andreas, Karl 6 kirja W. Petersenile. Käsikirjas. 7. okt. 1905-2. veebr. 1908. Gonsenheim. 10 l. Saksa k.
22	Christoph, H. 1 kiri W. Petersenile. Käsikirjas. 28. märts 1884. Peterburi. 2 l. Saksa k.
23	Seiler, R. 3 kirja W. Petersenile. Käsikirjas. 11.nov. 1902-23. dets. 1902. Dresden. 6 l. Saksa k.
24	Kutsed W. Petersenile. Pisitrükised. 1906, [1914] 2 l. Saksa ja vene k.

Selles inventarimis on 24 (kakskümmend neli) järjest nummerdatud säilikut.
Fondi korraldas ja nimistu koostas raamatukoguhoidja T. Šahhovskaja.

Tartus, 29. septembril 2005. a.